

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS

Jyväskylän yliopisto

Toimintakertomus vuodelta 2013

Kertomusvuonna valmistui kaksi laajaa kansainvälistä vertailututkimusta suomalaisesta osaamisesta. Kansainvälinen aikuistutkimus (PIAAC) osoitti myös suomalaisen aikuisväestö osaamisen olevan huipputasoa ja aiemman ikäluokkien välisten suurten erojen tasoittuneen. PISA 2012 pääalueenaan matematiikka osoitti, että nuorten osaaminen on edelleen kansainvälisesti hyvällä tasolla, mutta taso on taantunut aiempiin mittauksiin verrattuna. Korkeakouluopiskelijoiden osaamista arvioivan kansainvälisen AHELO-hankkeen ensimmäinen pilottitutkimus päättyi. Kokemukset olivat siinä määrin rohkaisevia, että hankkeen kehittämistä jatketaan.

Merkittävin uusi tutkimuksellinen avaus oli ”Opettajaksi 21-vuosisadan oppivassa yhteiskunnassa: opettajankoulutuksen ajattelu- ja työtavat” (SA, 368 676 €). Hanke vahvistaa olennaisesti tiedekuntayhteistyötä ja on samalla osa uutta kolmen yliopiston (Jyväskylä, Oulu, Itä-Suomi, rahoitus yhteensä 1 117 314 €) tutkimuskonsortiota.

Vuoden 2013 aikana kansainvälisellä rahoituksella käynnistyi useita pohjoismaisia yhteishankkeita, joissa muun muassa hyödynnetään aiemmin kerättyjä kansainvälisten arviointitutkimusten aineistoja. Pohjoismaisten tutkimushankkeiden teemoina ovat muun muassa aikuisten osaaminen, opettajien täydennyskoulutus ja tulevaisuuden ammatillinen koulutus.

Laitoksen tutkijoiden tieteelliset asiantuntijatehtävät ovat lisääntyneet. Kaikki professorit ja useat tutkijat toimivat tieteellisten aikakauskirjojen pää- tai muina toimittajina tai toimitusneuvostojen jäseninä. Tutkijoilla on ollut runsaasti artikkelien referee-tehtäviä ja jäsenyyksiä tieteellisissä asiantuntijapaneeleissa koti- ja ulkomailla.

Laitoksen tutkijat ovat hankkineet useita dosentteja koti- ja ulkomaisissa yliopistoissa sekä lisäksi useita palkintoja ja huomionosoituksia korkeatasoisesta tutkimuksesta ja yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta (mm. valinta Oxford University Press Onlinen bibliografiaan, Sivistyksen suunnannäyttävä (Kuntaliitto)).

Laitos on järjestänyt useita kansainvälisiä ja kansallisia seminaareja ja symposiumeja muun muassa opettajankoulutuksen, mentoroinnin, ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulututkimuksen alueilla. Yhteistyössä kasvatustieteiden tiedekunnan kanssa laitos järjesti vuoden 2013 Kasvatustieteen päivät, joiden osallistujamäärä oli noin 500.

Laitos on käynnistänyt tutkimusstrategiansa uudistamisen. Työn tavoitteena on määritellä entistä fokusoidummin laitoksen tulevat tutkimusalueet, linjata yhteistyön kehittämistä erityisesti kasvatustieteiden tiedekunnan kanssa ja ennakoita laitoksen strategisesti tärkeiden osaamisalueiden vahvistamisen keinoja mm. tulevien rekrytointien pohjaksi. Osana strategiatyötä määritellään myös laitoksen täydentävän rahoituksen sekä henkilöstön asiantuntemuksen pitkäjänteisen kehittämisen linjaukset. Strategia tulee johtokunnan käsittelyyn keväällä 2014.

Yhteistyömuotojen rakentamista kasvatustieteiden tiedekunnan kanssa on edistetty useiden eri työryhmien avulla. KTL:n tutkijat ovat osallistuneet asiantuntijoina tiedekunnan opetussuunnitelman uudistamiseen. Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen alueella on luotu KTL:n , tiedekunnan ja

Jyväskylän seudun keskeisten toimijoiden yhteistyöryhmä, jonka tehtävänä on edistää tutkimuksen ja kentän vuorovaikutusta, vaikuttaa koulutuksen tulevaisuuden linjauksiin ja vahvistaa edellytyksiä rahoituksen saamiselle erilaisiin koulutuksen kehittämishankkeisiin.

Tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus on toteutunut usealla eri tavalla. Kansainväliset osaamisvertailut ovat herättäneet runsaasti keskustelua erityisesti suomalaisen perusopetuksen kyvystä varmistaa tulevaisuuden osaamisen perusta. Uudet tulokset herättivät paljon myös kansainvälistä mielenkiintoa ja yhteydenottoja. Laitoksen tutkijat ovat osallistuneet lukuisiin tätä koskeviin tilaisuuksiin, antaneet monia haastatteluita ja osallistuneet sosiaalisen median keskusteluihin. Myös opiskelijoiden opintouria ja opettajien liikkuvuutta koskevat tulokset herättivät julkista keskustelua. Laitoksen mentorointi-hanke on verkottanut yliopistoja ja ammatillisia opettajakorkeakouluja yhteistyöhön, jonka tuloksena mentorointi on vakiintumassa maanlaajuisesti menetelmäksi tukea uusia opettajia uran ensiaskelilla. Toiminta laajeni noin 120 kuntaan ja tavoitti suoraan tai välillisesti yli 2000 opettajaa. Malli on toiminut lähtökohtana myös eurooppalaisessa kehittämistyössä. Pedanet-verkosto puolestaan edistää tietoteknologian pedagogista hyödyntämissä oppilaitosten kanssa läheisessä yhteistyössä. Verkosto kattaa noin 130 kuntaa ja tavoittaa noin 1500 koulua. Käyttö on laajennut myös oppilaitosten ulkopuolelle. Ensimmäisenä Suomessa Pedanet on saattanut sähköiset oppimateriaalit kaikkien em. oppilaitosten käyttöön. European Lifelong Guidance Policy Network, ELGPN, vahvistaa laitoksen roolia ohjausalan keskeisenä toimijana. Laitos kehittää ja koordinoi verkoston toimintaa osan Euroopan komission resurssimaan kehittämistyötä. Hankkeen toiminta ja tuotokset ovat ohjanneet vahvasti Euroopan Unionin ohjauspolitiikan sisältöä ja sen käytänteitä sekä vaikuttaneet muun muassa Unionin linjauksiin nuorten syrjäytymisen ehkäisyn ja työllisyyden edistämisen alueilla. Laitos on esitellyt toimintaansa lähinnä opettajille, ja tutkijat toimineen alustajina, mm. Educa-messuilla, Tieteen päivillä (Helsinki, Jyväskylä), KEOS-tapahtumassa sekä Opi- ja kasva-konferenssissa.

Laitokselle osoitettu strateginen rahoitus (20 000 €) on käytetty tutkimusyhteistyön vahvistamiseen Abu Dhabi- ja Saudi Arabi- koulutusvientihankkeissa (EduCluster Finland). Rahoitus on mahdollistanut tutkijan oleskelun ja aineistokeruun Abu Dhabissa. Saudi Arabiaan on viritelty sekä tutkimus- että koulutusyhteistyön erilaisia käytännön muotoja keväällä tapahtuneiden kahden vierailun pohjalta. Tällä hetkellä selvitetään mahdollisuuksia käynnistää asiantuntijavierailuja KTL:sta Saudi Arabiaan (King Abdulaziz University).

Laitoksen talous on tällä hetkellä vakaa. Vuonna 2013 kertyi ylijäämää 245 356 €, mikä on runsaat 4 % laitoksen kokonaisbudjetista. Vuoden aikana onnistuttiin solmimaan useita pitkäkestoisia sopimuksia erityisesti koulutuksen kansainvälisen arviointitutkimuksen alueella. Tämän tuloksena tutkimusalueen rahoitus on vakaalla pohjalla vuosiin 2015-2016 saakka. Myös Suomen Akatemialta saatu rahoitus vakautti laitoksen tulevien vuosien taloutta. Tästä huolimatta vuosi 2014 tulee olemaan taloudellisesti haastava. Usea pitkäkestoinen hanke, joita on rahoitettu erityisesti EU-rahoituksella, päättyy ja jatkohankkeiden saaminen niille on epävarmaa. Laitoksen tutkijat ovat olleet kiitettävän aktiivisia Akatemian rahoituksen hauissa, mutta kilpailu tästä rahoituksesta tiukkenee entisestään. Toisaalta kansalliset panostukset tietoteknologian opetuskäytön edistämiseen voivat avata uusia mahdollisuuksia laitoksen asiantuntemuksen hyödyntämiselle alueen kehittämistä tukevassa tutkimuksessa. Laitos etsii uutta rahoitusta myös EU:n uuden Horisontti-tutkimusohjelman kautta. Laitoksen merkittävimmät riskit lähivuosina liittyvät henkilöstön eläköitymiseen ja sitä kautta tapahtuvaan asiantuntemuksen katoamiseen. Tähän on

varauduttu ennakoivilla rekrytoinneilla ja laitoksen tutkimusstrategiaa uudistamalla siten, että tutkimus fokusoituisi alueille, joilla riittävä asiantuntemus voidaan taata.